Amslerův test

příklady využití diferencované diagnostiky v dlouholeté praxi očního optika

Začalo to počátkem roku 2000, kdy jsem navštívil workshop Andrease Wilhelma a Joachima Ebela. Na tomto workshopu jsem se naučil při anamnéze před důkladným měřením zraku používat také Amslerův test. Do té doby jsem znal využití Amslerova testu pouze v případě pacientů s věkem podmíněnou makulární degenerací (VPMD) – napomáhal k lehčímu rozeznání dalšího postupu nemoci. Když jsem před několika týdny dostal přes Aachenské oftalmologicko-technologické centrum dotaz, jestli při pohledu přes multifokální brýle bude zobrazení Amslerova testu zkreslené *(obr. 1)*, rozhodl jsem se své zkušenosti s tímto testem zveřejnit. Omluvte hrdý název tohoto článku, který jsem jako nelékař použil. Když si článek přečtete, lépe porozumíte jeho názvu. Originální obrázek Amslerova testu je na *obr. 2*.

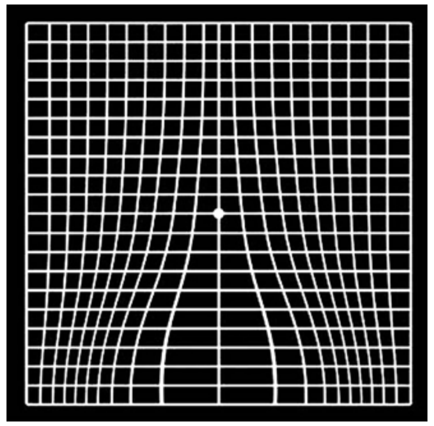

obr. 1 Zobrazení Amslerova testu, jak NENÍ vnímán přes multifokální brýle

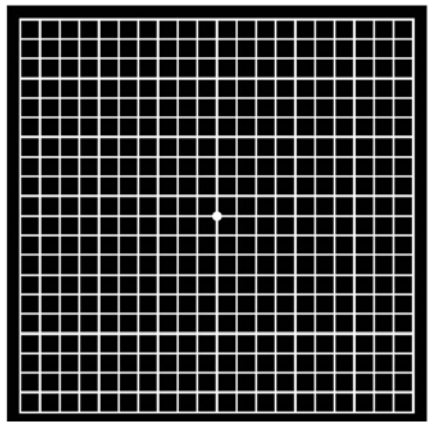

obr. 2 Zobrazení Amslerova testu při „normálním“ binokulárním vnímání

Kazuistika

29. ledna 2002 se ke mně dostavila paní K. H. s brýlemi pořízenými v jedné levné oční optice. Levé sklo bylo rozbité, pravé sklo mělo hodnotu −7,50 sph = +1,50 cyl 172°. Do anamnézy uvedla toto: má pocit, že z důvodu presbyopie (ročník 1959) se jí myopie snížila. Pravé oko bylo před 25 lety operováno kvůli šilhavosti, levé oko je vedoucí, při tzv. „uncover“ testu přefixovalo pravé oko z temporální strany k nosu. Kromě toho byla rozeznatelná také výšková úchylka při tzv. „cover-uncover“ testu. Měření zraku dopadlo takto:

Dálka
P: −6,00 sph +1,00 cyl 2°, 1 cm/m basis 270°, vizus 0,78,
L: −5,00 sph +1,00 cyl 16°, 1 cm/m basis 90°, vizus 0,90.

S novými brýlemi zmizely zákaznici všechny bolesti hlavy, které ji dlouhá léta trápily. Dne 22. května 2003 paní domluvila termín pro svoji dceru, která také trpěla bolestmi hlavy.

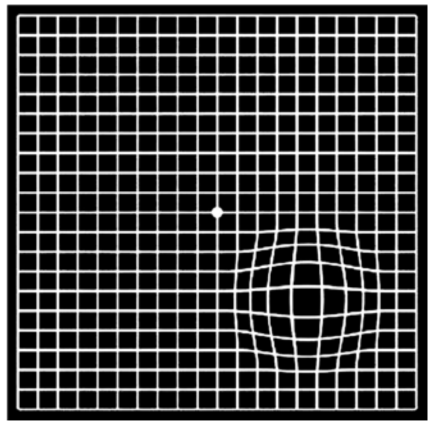

obr. 3 Zobrazení Amslerova testu, jak je vnímán dívkou s mozkovým nádorem

Protože jsme maminku „osvobodili“ od bolesti hlavy, analogicky si myslela, že pomůžeme také dceři. Její dcera měla vizus bez korekce vpravo 1,00 a vlevo 0,50 (těsně). Test „cover-uncover“ byl bez nálezu, také test motility očí byl negativní. Při tzv. „near-point testu“ levé oko vůbec nekonvergovalo. Amslerův test byl vlevo negativní, u pravého oka popsala následující obraz *(obr. 3)*.

Dívku jsme okamžitě poslali za oftalmologem. Problémem však bylo to, že oftalmolog v našem městě měl pětiměsíční objednací dobu! Naštěstí jsme našli jiného oftalmologa, který byl ochoten vyšetřit dívku ve stejný den. Ten lomil rukama a nechtěl matce věřit, že dceru poslal na vyšetření optik, diagnostikoval totiž mozkový nádor, který musel být okamžitě vyoperován. Dívka byla hospitalizována v nemocnici v Oldenburgu, a protože brala denně bez vědomí rodičů 12 až 14 tablet aspirinu, nemohla být hned operována. Po třech dnech dívce odstranili benigní tumor velikosti dlaně, který začal tlačit na bulbus a měl za následek vyboulení při Amslerově testu. Při druhé kontrole řekl oční lékař mamince: „Kdybyste tehdy hned nepřišli, byla by vaše dcera dnes mrtvá!“

Od tohoto případu musí každý z našich zákazníků bez výjimek absolvovat Amslerův test. V našem dvanáctidílném měření zraku je Amslerův test zařazen na třetím místě, hned po kontrole vizu.

A teď přichází na řadu diferencovaná diagnostika.

Popřemýšlejte o následujících případech.

Příklad 1

Žena kolem čtyřicítky přijde do optiky a chce si zakoupit nějaké „čtecí brýle“ (něco takového však neprodáváme!). Při kontrole vizu zjistíme vizus jednostranně dobrý, na druhém oku však o 2–3 řádky horší. U Amslerova testu se ukazuje, že právě oko s horším vizem vidí test zřetelněji a čistěji

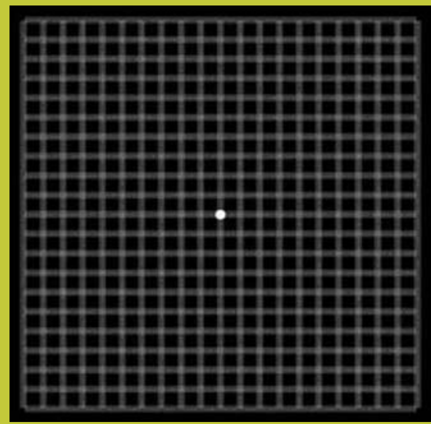

obr. 4 Zobrazení Amslerova testu, jak jej vnímá nevykorigovaný emetropický presbyop

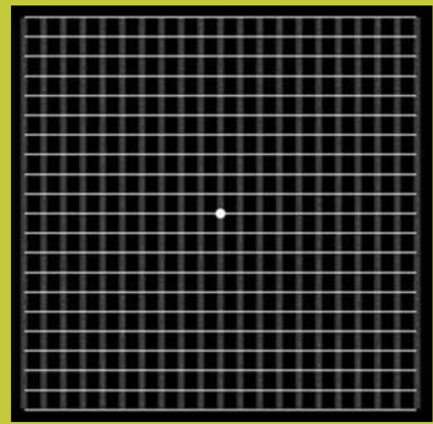

obr. 6 Zobrazení Amslerova testu při astigmatismu proti pravidlu

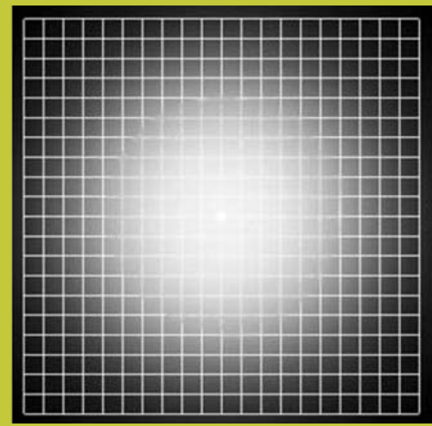

obr. 8 Zobrazení Amslerova testu při kataraktě – jedna z mnoha variant zobrazení

a že oko do dálky, s lepším vizem, vidí test jako na *obr. 4*.

Objasnění situace: oko s horším vizem do dálky je myopické! Když této zákaznici předložíme před toto oko −0,50 nebo −0,75 D do dálky, hned zajásá. Optik v této chvíli získává obrovskou důvěru a všechno, co od této chvíle řekne, mu zákaznice uvěří, včetně informací o kvalitě brýlových skel a cenách, protože zažila, jak funguje odbornost. A to v pouhých 3 minutách!

Příklad 2

Podobně situovaný čtyřicátník si stěžuje na zhoršené vidění za tmy, spíš oslnění, a do blízka je to taky horší – ale to je normální, nakonec se člověk dostává do let…

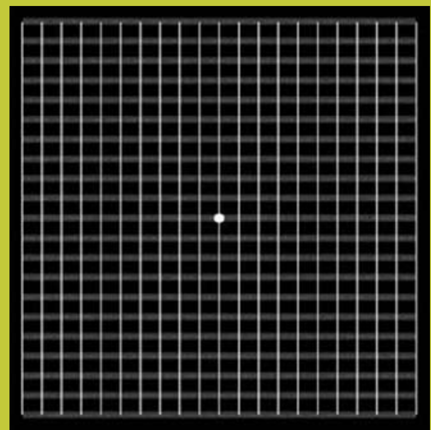

obr. 5 Zobrazení Amslerova testu při astigmatismu podle pravidla

Při Amslerově testu mi popisuje na pravém oku zobrazení jako na *obr. 5* a na levém oku zobrazení jako na *obr. 6*.

Objasnění situace: zákazník je oboustranně astigmatický, vpravo podle pravidla, vlevo proti pravidlu. Když tomuto zákazníkovi předložíte oboustranně před oči křížový cylindr ve správné ose, zareaguje pozitivně a bude překvapen! Když pak vzápětí zákazníkovi povím, že když už jsem pomocí této malé tabulky (Amslerův test) zlepšil jeho vidění, bude překvapen, co se stane po absolvování celé procedury měření zraku (myslím tím vyšetření dalšími přístroji: štěrbinovou lampou, keratografem, skiaskopem, oftalmoskopem a oftalmometrem). Bude vidět ještě lépe a pohodlněji. (Čtenář si může být jistý, že tento zákazník nebude mít během hodinového měření zraku žádné potíže s koncentrací!)

Příklad 3

Zkušenosti ukazují, že důležitým faktorem při měření zraku je dobrý slzný film. Když se na Amslerově testu ukáže zobrazení jako

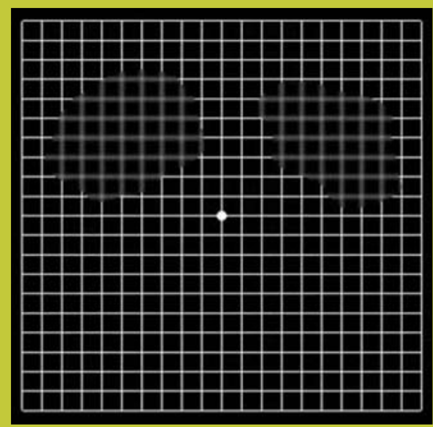

obr. 7 Zobrazení Amslerova testu při špatném slzném filmu – šmouhy mohou také putovat!

na *obr. 7*, pak je vhodné slzný film vylepšit pomocí umělých slz. Zkušenému uživateli oftalmometru nebude zatěžko pomocí tohoto přístroje rozeznat slzný film plný drobných částí a pomoci mu.

Richard Farber jednou řekl: „Při prvních 50 neuvidíš nic (to ale klient neví), při dalších 50 začneš něco vidět a začínáš být zvědavý, od 100 neuděláš jediné měření zraku, aniž by ses tam předtím nepodíval.“

Když se vypouklé linie náhle mrknutím změní na rovné, nebo šmouhy při zamrkání zmizí, je to způsobeno špatným slzným filmem.

Příklad 4

Při centrální kataraktě se může objevit vjem jako na *obr. 8.*

Příklad 5

Centrální katarakta se začínající VPMD může způsobit vjem jako na *obr. 9*.

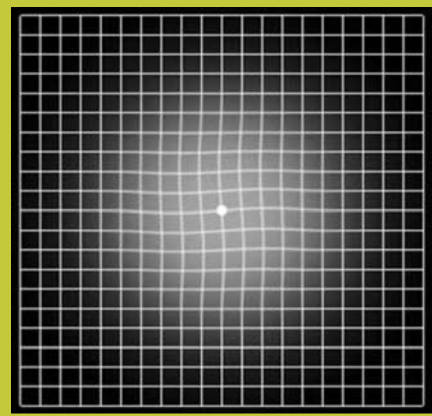

obr. 9 Zobrazení Amslerova testu při VPMD v kombinaci s lehkou kataraktou

Příklad 6

VPMD bez katarakty může způsobit vjem jako na *obr. 10*. Pozor na slzný film – co se stane po mrknutí? Jak vypadá oční pozadí? Je třeba použít oftalmoskop!

Příklad 7

Jedná se u *obr. 11* pouze o kataraktu, nebo jenom o špatný slzný film? Nebo je to něco jiného? V každém případě slouží takové pozorování k tomu, aby se klient při měření zraku lépe koncentroval.

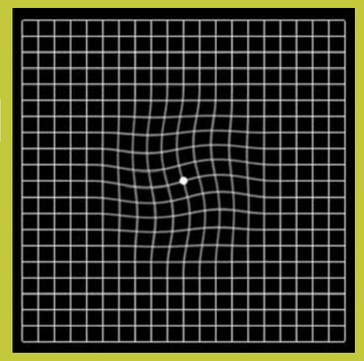

obr. 10 Zobrazení Amslerova testu při VPMD – jedna z mnoha variant

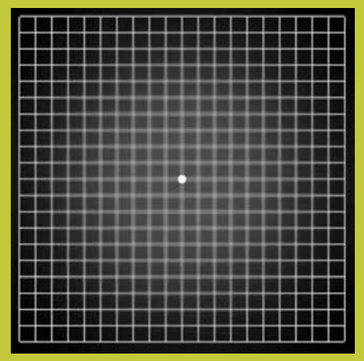

obr. 11 Katarakta, nebo špatný slzný film? Nebo něco jiného?

Uzavírá se kruh rozlišování, příčin a důsledků. Je to skutečně pouze špatným slzným filmem, nebo o jaké jiné důvody by se ještě mohlo jednat? Byla už oftalmologem diagnostikována VPMD? Vedla katarakta k poklesu vizu i s korekcí, nebo lze vizus pomocí vhodné optické korekce ještě zlepšit?

Provedení Amslerova testu

Dívejte se na test ze vzdálenosti cca 33 cm. Nejprve si otestujte pravé oko. Levé si během testování zakryjte nebo zavřete. Po testu pravého oka si stejným způsobem otestujte levé oko.

1. Vidíte bílý bod v centru tabulky?
2. Dívejte se pouze na bílý bod v centru tabulky, aniž byste pohybovali okem. Vidíte celou bílou mřížku?
3. Vidíte všechny čtverečky v celém rozsahu mřížky?
4. Jsou vodorovné i svislé linie rovné a jsou vzájemně v pravém úhlu? Jsou všechny rovné, nebo je některá zahnutá?

Výhody používání Amslerova testu jsou obrovské i při malých zkušenostech. Při dokonalejším zaučení optika jsou výhody ještě větší. Myslím si, že žádny jiný test nemůže rychlostí a jednoduchostí konkurovat Amslerově testu.

Závěr

Amslerův test by měl být předložen každému zákazníkovi, jemuž měříme zrak. Tak lze lépe odhadnout opticko-fyziologické vlastnosti oka. Vedle těchto odborných informací zvýší použití Amslerova testu vaši prestiž v očích vašich zákazníků, nabudete odbornou kompetenci a pocítíte více radosti při vykonávání vaší profese. Finanční investice na pořízení Amslerova testu jsou zanedbatelné. Čas, který vykonáváním Amslerova testu ztratíte, je opravdu minimální.

Originální Amslerův test si můžete pořídit na stránkách www.meoph.com.

Autor: Ing. Benjamin Walther, oční optik-optometrista
Článek z německého časopisu DOZ 6/2006
přeložil Tomáš Haberland

placená inzerce

placená inzerce